

Labdien!

Finanšu ministrija (FM) ir izskatījusi Fiskālās disciplīnas padomes sagatavoto uzraudzības starpziņojumu (viedokli) par Latvijas Stabilitātes programmu 2018.-2021.gadam un sniedz sekojošu viedokli. Ar zilu tekstu slīprakstā ir citēts Padomes ziņojums, kuram seko FM paustais viedoklis.

1) Teksts 6.lpp.

a) FDL pārkāpums

Lēmums VTbil 2018./20. neveidot fiskālā nodrošinājuma rezervi 2019. gadam ir FDL pārkāpums. FDL 17. panta otrajā daļā ir noteikta prasība veidot fiskālā nodrošinājuma rezervi vismaz 0,1% no IKP apmērā.

No FM puses nav saprotams, kāpēc Padome atkārtoti norāda uz rezerves neveidošanu letvara likuma 2019.gadam, ņemot vērā, ka šajā starpziņojumā viedoklis ir jāsniedz par izstrādāto Stabilitātes programmu. Stabilitātes programmas fiskālajos aprēķinos fiskālā nodrošinājuma rezerve tiek plānota visiem gadiem, ieskaitot 2019.gadu.

b) Rekomendācijas

1. Padome uzstāj, ka Valdībai jāiesniedz visaptverošs plāns, kā līdz 2020. gadam sasniegs nodokļu ieņēmumu iekasēšanas mērķi 1/3 no IKP.

Nodokļu reformas plāns ir pilnībā atspoguļots gan pieņemtajos likumos, gan arī apstiprinātājā vidēja termiņa budžetā, kas paredz stabilu nodokļu ieņēmumu apjomu, ko nodrošina daudzi, pamatā ar administrēšanas pilnveidošanu saistīti kompensējošie pasākumi, kas ļauj šajā laika ieviest virkni svarīgu, bet īstermiņā svarīgu izmaiņu, piemēram, atteikšanos no UIN avansa maksājumiem. Iekasēto nodokļu īpatsvars IKP, savukārt, paredzēts, ka palielināsies pēc 2021.gada, kad būs jūtama ieviestās reformas ekonomiskā atdeve un uzlabota nodokļu iekasēšana.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

c) 2. Padome iesaka valdībai novērtēt ieņēmumu politikas pasākumu ietekmi ne tikai pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas laikā, bet arī pasākumu, tostarp 2017. gadā pieņemtās nodokļu reformas, novērtēšanā.

Saskaņā ar 2017.gada 24.maija Ministru kabineta rīkojuma Nr. 245 (prot. Nr. 23 21. §) "Par Valsts nodokļu politikas pamatnostādņu 2018.-2021. gadam" 11.punktu Finanšu ministrijai līdz 2019.gada 1.maijam jā sagatavo un jāiesniedz Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par pamatnostādņu īstenošanas starpposma novērtējumu. Līdz ar to uzskatām, ka šāds Padomes ieteikums ir lieks, jo MK jau ir deleģējis šādu uzdevumu.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- d) Aicinām informācijas uztveramības nolūkos ziņojuma 1.1.sadaļas iesākumā norādīt informāciju par vispārējās valdības 2017.gada budžeta bilances novērtējumu. Tāpat lūgums šīs sadaļas otrajā rindkopā skaidrot, ko nozīmē "valdības citas transakcijas". Vienlaikus šai pašā 6.lpp otrajā rindkopā nav uztverams izteiktais apgalvojums par vispārējās valdības budžeta bilances pasliktināšanos, ņemot vērā tajā pašā rindkopā norādīto par labāku bilanci 2017.gadā
- e) "Pašvaldību konsolidētā budžeta bilance bija salīdzinoši nedaudz sliktāka nekā prognozēts valsts budžeta apstiprināšanas laikā, noslēdzot gadu ar 14,4 milj. eiro deficītu, nevis līdzsvarā, kā tas tika plānots. Pašvaldību budžetu plānošanā iespējams novērot "gada sākuma sindromu", kas aplūkotajā periodā (2013.-2017. gads) bez izņēmumiem tiek prognozēts būtiski

vājāks nekā tas noslēdzas pēc fakta. Citiem vispārējās valdības budžetiem (pamatbudžetam, atvasināto iestāžu budžetam) nav raksturīgas tādas plānošanas svārstības.

Vēršam uzmanību, ka šāda veida analīze nav korekta, jo tajā tiek salīdzinātas prognozes, kuras izstrādā dažādas institūcijas. Pašvaldību prognoze, kas tiek izstrādāta budžeta apstiprināšanas laikā ir FM prognoze, savukārt prognoze, kas tiek izstrādāta janvāri ir pašvaldību izstrādāta (110 pašvaldību un 9 republikas pilsētu) un iesniegta Valsts kasē. Savstarpēji šīs prognozes salīdzināt var, bet ir būtiski norādīt, kura ir FM prognoze, kura pašvaldību izstrādāta. Nav saprotams, ko nozīmē "gada sākuma sindroms". Atkārtoti uzsveram, ka salīdzināt pašvaldību izstrādāto prognozi ar FM prognozi šādā kontekstā nav korekti. Gadījumā, ja vienkārši tiek uzsvērts, ka pašvaldību izstrādātā prognoze 2017.gada janvāri būtiski atšķiras no 2017.gada izpildes, tad lūgums izpētīt arī kāda ir, piemēram, pašvaldību izstrādātā decembra prognoze par 2017. gadu. Valsts kases operatīvajā pārskatā pašvaldību izstrādātā decembra prognoze ir -319 milj. eiro, tātad arī informācija par "gada sākuma sindromu" nav korekti atspoguļota. Tabulā 1.1. aicinām ielikt precīzas atsauces uz datiem, lai būtu pilnībā skaidrs, kuras prognozes izstrādā FM un pašvaldības.

Turpmākais FM komentārs daļēji ņemts vērā gala starpziņojumā:

- f) *"Ikmēneša Valsts kases dati par pašvaldību budžeta finanšu izmaiņām pirmajos 2018. gada mēnešos liecina (sk. 1.2. tabulu zemāk) par plānoto aizņēmumu būtisku palielināšanos, kā arī ņemot vērā FM tiesības atbalstīt aizņemšanos var novest pie parāda palielinājuma vairāk par 20% no ieņēmumu robežas".*

Lūdzam svītrot ziņojumā šo teikumu. Norādām, ka:

- ☐ Esošā aizņemšanās kārtība nodrošina stingru un fiskāli atbildīgu aizņēmumu saistību uzņemšanās un izpildes procesu:
- ☐ Netiek pārsniegts gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktais pašvaldību kopējais pieļaujamais aizņēmumu saistību palielinājums (118,1 milj. euro.)
- ☐ Nevienai no pašvaldībām ne 2017.gadā, ne 2018.gada 2 mēnešos uzņemto saistību apmēri nepārsniedz 15% no attiecīgā gada pašvaldību plānotajiem pamatbudžeta ieņēmumiem (bez valsts budžeta transfertiem noteiktam mērķim un iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā).
- ☐ Attiecībā uz 1.2. tabulas datiem, norādām, ka pašvaldību budžeta plānos sniegtā informācija par plānotajiem gada aizņēmumiem nav izmantojama objektīvai analīzei. Ņemot vērā noteikto stingro aizņemšanās kārtību, objektīvai analīzei būtu izmantojama informācija par faktiskajiem aizņēmumiem attiecīgajā periodā un kopējo aizņēmuma limitu pašvaldībām (pieejama Valsts kases kopbudžeta pārskata 13.tabulā "Valsts budžeta aizdevumi un aizdevumu atmaksas").

Līdz ar to argumenti un dati, uz ko ir balstīti Fiskālās disciplīnas uzraudzības starpziņojumā minētie secinājumi par pašvaldību parādā palielinājuma iespējām, nav korekti.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

2) Teksts 7.lpp.

Nepieciešams precizēt starpziņojuma 1.1.sadaļā "Fiskālā ietekme" (7.lpp) norādīto informāciju par 2018.gadā noteiktajām izdevumu pārskatīšanas prioritātēm svītrojot vārdus "fondu jomās". Vēršam uzmanību, ka izdevumu pārskatīšanas tvērums noteikts Ministru kabineta (MK) 2018.gada 12.marta

rīkojuma Nr.101 "Par likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2019., 2020. un 2021.gadam" un likumprojekta "Par valsts budžetu 2019.gadam" sagatavošanas grafiku"" 2. un 3.punktā.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

3) Teksts 8.pp.

"...Savukārt ieņēmumu prognožu detalizētu aprēķinu trūkums, lai nošķirtu politikas izmaiņu ietekmi, neveicina politikas izmaiņu un to īstenošanas novērtējuma augstu kvalitāti."

Latvijas Stabilitātes programmas 2018.-2021.gadam ziņojuma 6.2. sadaļā Ieņēmumu struktūras un sistēmas efektivitāte detalizētā sadalījumā tiek atspoguļotas nodokļu politikas izmaiņu fiskālās ietekmes pa nodokļu veidiem (pēc diskrecionārās metodes), tādējādi ļaujot novērtēt gan atsevišķu nodokļu, gan visas politikas izmaiņu kopējo fiskālo efektu. Savukārt ieņēmumu prognozes veidojošie detalizētie aprēķini ir uzrādīti normatīvo aktu likumprojektu anotācijās.

4) Teksts 9.lpp.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- a) Lūdzam precizēt 1.2. tabulā. Nodokļu ieņēmumi pamatbudžetā norādīto skaitlisko informāciju Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu prognozēm 2020.gadam (kolonna SP 2018./21.) Pēc pēdējiem aktuālākajiem SP datiem 2020.gada prognozētie ieņēmumi ir 38,4 milj.euro.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- b) Vēršam uzmanību, ka nav korekti salīdzināt nodokļu un ES fondu ieņēmumus (9.lpp un 1.5.attēls). ES fondu līdzekļi tiek izmantoti kā valsts, tā arī pašvaldību un privāto ieguldījumu finansēšanai un tos nevar saistīt ar valsts pakalpojumu nodrošināšanu. Pie kam ilgtermiņā ES fondu īpatsvars kopējos ieņēmumos saruks, jo nomināli palielināsies nodokļu ieņēmumi. Aicinām dzēst 1.5.attēlu un pēdējos divus teikumus 9.lpp.

5) Teksts 10.lpp.

a) FDL pārkāpums

Valdība ir nostiprinājusi praksi pārdalīt ietaupījumus citām prioritātēm no tām budžeta programmām, kuras nosaka maksimālo Valdības izdevumu apmēru un kuras noteiktas FDL 5. panta pirmajā daļā.

Norādām, ka FM jau iepriekš ir sniegusi atbildi uz Padomes sagatavotajiem neatbilstības ziņojumiem. No FM puses nav saprotams, kāpēc šis jautājums no Padomes puses tiek uzsvērts Stabilitātes programmas kontekstā.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- b) Lūdzam precizēt 1.4. Nodokļu ieņēmumi un VSAOI ienākumi pret IKP norādīto procentuālo attiecību 2016.gadā. Pēc FM informācijas minētā attiecībā 2016.gadā bija 31,43%.

6) Teksts 11.lpp.

a) Rekomendācija

Padome aicina palielināt veselības aprūpes papildu finansējuma izlietojuma pārredzamību un īstenot īpašus pasākumus, kas īpaši uzlabo veselības aprūpes rezultātus.

Veselības ministrija (VM) atbilstoši valdības uzdevumam, pēc tam kad valdība, pamatojoties uz VM iesniegto ziņojumu, ir lēmusi par atkāpes finansējuma piešķiršanu un plānoto izlietojumu, iesniedz Finanšu ministrijai ziņojumus, atspoguļojot tajos faktisko progresu saistībā ar atkāpes finansējumu, attiecīgi balstoties uz pusgada un pilna gada rezultātiem. Pēc attiecīga Padomes pieprasījuma FM ir gatava nodrošināt šo ziņojumu nosūtīšanu Padomei. Tāpat aicinām Padomi skaidrot, kas ir tiek saprasts īpašu pasākumu īstenošanu veselības aprūpes kontekstā.

- b) Attiecībā par starpziņojuma 1.2.sadaļā "Neatbilstības ziņojumu pieaugošais skaits" (11.lpp) norādīto, ka 2018.gada 30.janvārī MK, pieņemot konceptuālo ziņojumu "Par Sadarbības platformas "Demogrāfisko lietu centrs" priekšlikumiem ģimeņu ar bērniem atbalstam 2018.-2020.gadā", ļāva pārdalīt valsts ģimenes pabalstiem paredzētos līdzekļus citu "Demogrāfisko lietu centrs" ierosināto prioritāro pasākumu īstenošanai, ja tiks identificēti ietaupījumi šajā budžeta kategorijā, vēlamies vērst uzmanību, ka MK 2018.gada 5.februāra rīkojuma Nr.36 "Par konceptuālo ziņojumu "Par sadarbības platformas "Demogrāfisko lietu centrs" priekšlikumiem ģimeņu ar bērniem atbalstam 2018.-2020.gadā" 4.punkts paredz, ka Labklājības ministrija atbilstoši MK 2017.gada 9.novembra sēdes protokollēmumam (prot. Nr.56, 31.§ 9.punkts) izvērtēs 2018.gada pirmā ceturkšņa ģimenes valsts pabalstos izmaksāto līdzekļu apmēru un gadījumā, ja tiks prognozēts līdzekļu atlikums gada izpildei, Labklājības ministrijai sadarbībā ar sadarbības platformu "Demogrāfisko lietu centrs" un atbildīgajām ministrijām līdz 2018.gada 1.maijam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sagatavos priekšlikumus līdzekļu pārdalei, prioritāri novirzot finansējumu konceptuālā ziņojumā paredzētiem pasākumiem. Līdz ar to lēmums par līdzekļu pārdali vēl nav pieņemts.

7) Teksts 12.lpp.

FDL pārkāpums

Padome norāda, ka nav ievērotas FDL 16. panta prasības attiecībā uz publiskās un privātās partnerības (PPP) projektu, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību un finanšu sektora radīto fiskālo risku konkrētu identificēšanu un kvantitatīvu noteikšanu. VTBIL 2018./20. pievienotajā Fiskālo risku deklarācijā nav iekļauts šādu risku izvērtējums, kā arī riska varbūtība, kas ietekmē valdības fiskālo bilanci.

No FM puses nav saprotams, kāpēc šis jautājums no Padomes puses tiek uzsvērts Stabilitātes programmas kontekstā, jo uz Stabilitātes programmas izstrādes brīdi Fiskālo risku deklarācija netiek izstrādāta. Tajā pašā laikā norādām, ka Padomes FDL 16. panta interpretācija nav korekta. FDL nosaka, ka fiskālie riski tiek iedalīti kvantificējamajos riskos un nekvantificējamajos riskos. FDL 16. panta 5. daļa nosaka fiskālos riskus, kas Fiskālo risku deklarācijā ir jāiekļauj kā kvantificējami riski un starp tiem nav fiskālie riski, uz kuriem ir norādījusi Padome. Lēmums par konkrētā fiskāla riska kvantificēšanu ir FM pārziņā, izvērtējot konkrētā fiskālā riska būtību. Nepiekrītam, ka aktuālajā Fiskālo risku deklarācijā nav iekļauts risku izvērtējums -Padomes norādīto fiskālo risku analīze, līdztekus citiem FM identificētajiem fiskālajiem riskiem, ir ietverta Fiskālo risku deklarācijā, kur pie katra no Padomes minētajiem riskiem ir sniegts izvērtējums par to, kāpēc FM ir pieņēmusi lēmumu, ka fiskālais risks netiek kvantificēts un netiek ietverts fiskālā nodrošinājuma rezerves aprēķinā.

FM ieskatā, attiecībā uz Publiskās privātās partnerības projektiem (PPP) attiecīgajā sadaļā ir apskatīti vairāki aspekti, kas pēc PPP likuma nav publiskā privātā partnerība. PPP likumā ir iestrādāts mehānisms kā novērst Padomes ziņojumā minētos riskus attiecībā uz PPP projektu ietekmi uz valsts budžetu un fiskālo telpu (CFLA un FM atzinums par finanšu un ekonomiskajiem aprēķiniem un pastāvīga procesa uzraudzība no CFLA puses.). Tāpēc FM ieskatā ir nepamatots apgalvojums, ka PPP projekti Latvijā netiek uzraudzīti.

8) Teksts 14.lpp.

“Fiskālie riski, kas rodas no publisko kapitālsabiedrību darbības, pašlaik nav pienācīgi novērtēti. Daži no šiem riskiem var būtiski ietekmēt valdības bilanci, galvenokārt tāpēc, ka tie nav pienācīgi atspoguļoti budžeta apropriācijās vai arī neparedz noteiktas prasības valdības budžeta plānā”.

Nepiekrītam izteiktajam apgalvojumam. Sagatavojot vispārējās valdības budžeta prognozes Stabilitātes programmas vajadzībām tiek anketēti vispārējās valdības institucionālajā sektorā iekļautie komersanti – valsts struktūru kontrolēti un finansēti komersanti, kā arī daļa no pašvaldību struktūru kontrolētiem un finansētiem komersantiem. Šo komersantu saimnieciskās darbības prognozes tiek iestrādātas vispārējās valdības budžeta bilances prognozes. Ar valsts struktūru kontrolētiem un finansētiem komersantiem var iepazīties CSP mājaslapā: <http://www.csb.gov.lv/isk2013/org/S130130>. Pašvaldību struktūru kontrolētos un finansētos komersantus anketē izlases kārtībā, ņemot vērā to vēsturisko ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci, kā arī ņemot vērā plašsaziņas līdzekļos izskanējušo informāciju, kas saistīta ar šo komersantu saimniecisko darbību.

9) Teksts 15.lpp.

- a) *SP 2018./21. neatspoguļo ilgtermiņa nodokļu sloga prognozes un parāda pieņēmumus. EK vadlīnijas paredz iekļaut publisko finanšu ilgtspējas rādītājos[1] arī kopējos izdevumu un ieņēmumu rādītājus, procentu maksājumu izdevumus, kā arī pensiju fonda rezerves apmēru.*

Darām zināmu, ka FM neizstrādā ilgtermiņa makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu, izdevumu un procentu izdevumu prognozes. 7.tabulā ir atspoguļoti EK EPC AWG izstrādātie prognožu pieņēmumi, kurus izmanto vairums DV savās Stabilitātes un Konverģences programmās. Līdzīgu praksi kā Latvija, īsteno arī Malta, Nīderlande, Portugāle un Polija. Neskatoties uz to, ka EK vadlīnijās Guidelines on the format and content of Stability and Convergence Programmes ir sniegti norādījumi, ko iekļaut SP tabulās, tomēr praksē ir vērojamas visdažādākās interpretācijas, par to, kādu informāciju sniegt (Francija, Vācija, Austrija, Spānija, Īrija), līdz ar to, informācija tiek iekļauta pēc pieejamības.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- b) *“Padome uzskata, ka ilgtermiņa prognozēs izmantotā demogrāfiskā prognoze nav reāla”.*

Lūdzam skaidrot šo izteikumu, jo nav saprotams, tieši par kurām prognozēm iet runa.

- c) *“Pašreizējās prognozes neatspoguļo valsts pensiju fondu aktīvu pozīciju, taču prevalē optimistisks vērtējums par sociālās nodrošināšanas ilgtspēju, neskatoties uz ārkārtīgi zemiem izdevumiem sociālās apdrošināšanas un veselības jomās.”*

Informējam, ka Latvijas Stabilitātes programmas 2018.-2021.gadam 7.1. sadaļas sagatavošanā ir izmantoti jaunākie EK EPC AWG darba grupas makroekonomiskie un budžeta ilgtermiņa prognožu pieņēmumi (2016. līdz 2070.gadam), kas ir izstrādāti balstoties uz jaunākajām Eurostat ilgtermiņa demogrāfiskajām prognozēm EUROPOP2015. Norādām, ka vairākos starptautiskos ziņojumos (EK Fiscal Sustainability Report, 2015; OECD “Pensions at a Glance 2017”, EK Pension Adequacy Report) Latvijas pensiju sistēmas fiskālā ilgtspēja tiek raksturota ar zemu risku. Latvijā ir problēmas ar pensijas apmēra pietiekamību jeb adekvātumu. Arī ilgtermiņa prognozes liecina, ka pensiju atvietoējuma līmenis būs zem ES vai OECD vidējā, kas nozīmē, ka neskatoties uz pensionāru skaita pieaugumu, pensiju izdevumi no IKP samazināsies, tieši dēļ zemām pensijas, kas savukārt ir iezīmē sociālas problēmas. Tāpat norādām, ka Padome savā fiskālās ilgtspējas ziņojumā 2017.-2037. gadam atsaucas uz Eiropas Komisijas 2015. gada Novencošanās ziņojumā iekļautajām pensiju prognozēm.

10) Teksts 16.lpp.

a) *Rekomendācijas*

1. *Ievērot piesardzību valdības izdevumu politikā un īstenot pret ciklisku fiskālo politiku, ņemot vērā vienlaikus gan riskus banku sektorā un to potenciālo ietekmi uz valdības budžetu, gan pašlaik pozitīvo izlaižu starpību.*
2. *Paātrināt nodarbinātības samazināšanu valsts sektorā, lai atvieglotu spiedienu uz darba tirgu un atbalstītu ekonomikas struktūras uzlabošanu.*
3. *Uzsākt makroekonomisko prognožu precizitātes novērtējuma izstrādi, kurā tiktu analizētas būtiskākās makroekonomisko prognožu novirzes un sniegta informācija par veiktajām izmaiņām prognozēšanas modeļa pieņēmumos vai ierobežojumos.*

Uzskatām, ka pirmā un otrā rekomendācija nav saistītas ar makroekonomisko prognožu kvalitāti. Tādēļ lūdzam tās dzēst šajā vietā. Trešā rekomendācija ir neaktuāla, jo jau šobrīd FM veic regulāru prognožu un fakta iekšēju salīdzināšanu. Papildus tam analīze tiek iekļauta arī ikgadējā budžeta paskaidrojumos, kas ir publiski pieejami. Papildus šīm darbībām netiek plānots veikt publisku prognožu izvērtēšanu.

- b) *“Vienlaikus spiedienu uz darba samaksas kāpumu 2017. gadā veicinājis pieaugošs darba spēka deficīts un fiskālā ekspansija, kā rezultātā produktivitātes pieauguma temps pēdējos gados ir atpalicis no salīdzinoši straujā atalgojuma līmeņa kāpuma.”*

Vēlamies norādīt, ka 2017.gadā algu pieaugums bija atbilstošs produktivitātes pieaugumam un pamatā tāds tiek prognozēts arī vidējā termiņā. Savukārt iepriekšējos gados (no 2012. līdz 2016.gadam) reālais algu pieaugums bija straujš tikai zemās inflācijas dēļ un nav saistīts ar minēto darbaspēka deficītu.

- c) *“Pārvaldīta publiskā sektora nodarbinātības samazināšana ir svarīga ekonomikas politikas prioritāte. Demogrāfiskie apstākļi prasa rūpīgu valsts sektora pārskatīšanu un personāla līmeņu prioritātes samazināšanu, kas atspoguļo ievērojamu valdības pakalpojumu lietotāju skaita samazināšanos dažās jomās un pieprasījuma pārcelšanu uz citām nozarēm. Jebkuru valdības pakalpojumu un transferu paplašināšana būtu rūpīgi jāapsver, ņemot vērā to fiskālo ilgtspējību ilgtermiņā.”*

Lūdzam paskaidrot, kas tika domāts ar 16.lpp priekšpēdējo rindkopu par publisko pārvaldību un demogrāfiju. Vēlamies vērst jūsu uzmanību, ka šie jautājumi, iespējams, nav saistīti ar makroekonomiskajam prognozēm vidējam termiņam.

- d) Lūdzam precīzi norādīt, kur *“ASV Finanšu ministrijas sekretāra vietnieka terorisma finansēšanas jautājumos Maršals Bilingslijs”*, pauž viedokli, ka *“prognozētais 2018. gada IKP pieaugums var neizpildīties?”*

1.pielikums ik reiz ir iepriekš apstiprinātais makroprognožu viedoklis.

- e) Nevaram komentēt 1. pielikumu, kas minēts 16.lpp.

11) Teksts 18.lpp.

a) Rekomendācijas

- 1.*Izdevumu nosacījuma izpildes novērtējumā ievietojot aktualizētos potenciālā IKP novērtējuma datus, aktualizējas jautājums par budžeta izdevumu griestu korekciju. Padome aicina Valdību budžeta izpildes novērtējumā ievērot Direktīvā 2011/85/ES noteiktās ex post analīzes prasības.*

Fiskālās disciplīnas likums (FDL) paredz, ka skaitliskie nosacījumi – strukturālās bilances nosacījums, izdevumu pieauguma nosacījums, izdevumu pārmantojamības nosacījums ir vienlīdz nozīmīgi un ir jānodrošina to vienlaicīga ievērošana. Stingrākais fiskālais nosacījums kalpo par pamatu maksimāli

pieļaujamā strukturālā deficīta noteikšanai. Strukturālais deficīta mērķis ir operacionālais fiskālais nosacījums un tas tiek kalibrēts tā, lai vienlaicīgi ievērotu visus minētos fiskālos nosacījumus. Ja piemēram stingrāks ir izdevumu pieauguma nosacījums, strukturālās bilances nosacījums tiek kalibrēts tā, lai pilnībā ievērotu izdevumu pieauguma nosacījumu. Ja faktiskā izpilde liecina, ka izdevumu pieauguma nosacījums netiek īstenots, ar augstu varbūtību faktiskā strukturālā bilance būs mazāka par tās mērķi. Ja šādas novirzes ir nozīmīgas un atkārtojas vairākus gadus, saskaņā ar FDL 11.pantu, tiek iedarbināts ex-post korekciju mehānisms.

12) Teksts 19.lpp.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- a) *1.Fiskālā nodrošinājuma rezerve jāparedz jau maksimālo izdevumu griestu aprēķina procesā, kā arī FM stingri jāpieturas pie iepriekš apstiprinātajām makroekonomikas prognozēm.*

FDL nosaka, ka plānojot valsts budžetu, valsts budžeta izdevumus, nosaka mazākus par ietvara likumā attiecīgajam gadam noteiktajiem korigētajiem maksimāli pieļaujamiem valsts budžeta izdevumiem un šī starpība ir fiskālā nodrošinājuma rezerve. Līdz ar to fiskālā nodrošinājuma rezervi ir jāpiemēro pēc tam, kad atbilstoši fiskālajiem nosacījumiem ietvara likumā ir aprēķināti korigētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi.

- b) *2. Pamatbudžeta bilances prognozes liecina par ciklisku fiskālo politiku un līdz ar to strukturālās bilances prognozes rada bažas par nodokļu reformas ietekmes nekorektu iekļaušanu.*

Saistībā ar nodokļu reformas iekļaušanu skaitlisko fiskālo nosacījumu pārbaudē, jāatzīmē, ka FDL normu piemērošana un tulkošana ir FM kompetencē, un FM uztur viedokli, ka īstermiņa ieņēmumu kritums, ko izsauc nodokļu reforma pēc būtības ir vienreizējs pasākums – ieņēmumu kritumam nav paliekoša efekta, un tāpēc tas nav jāiekļauj strukturālajā bilanci. EK attiecībā uz vienreizējiem pasākumiem ietur daudz konservatīvāku politiku un ne visus pasākumus ar īstermiņa fiskālo efektu izslēdz no strukturālās bilances (skat. EK tehnisko rokasgrāmatu Vade Mecum on the Stability and Growth Pact, Box 1.4: Calculating the structural balance). Līdz ar to SIP kontekstā nodokļu reformas izsauktais ieņēmumu kritums netiks atzīts no EK puses par vienreizējo pasākumu un tāpēc fiskālo nosacījumu pārbaudē SIP kontekstā tas netiek iekļauts.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- c) Lai varētu ņemt vērā Padomes rekomendāciju *“FM stingri jāpieturas pie iepriekš apstiprinātajām makroekonomikas prognozēm,”* lūdzam komentēt, kā to realizēt, kas būtu FM jādara, kad, piemēram, būs jāaktualizē makroekonomiskās prognozes š.g. jūnijā?

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā:

- d) *“Padomes uzskata, ka 140 milj. eiro transakcijas un 44,9 milj. eiro maksimālo griestu pārkāpumu dēļ 2017. gada strukturālās bilances rezultāts varētu tuvojties -1,3% no IKP pretstatā FM šī brīža novērtējumam -0,7% no IKP apmērā.”*

Informācija nav korekta. FM strukturālās bilances novērtējumā (-0,7% no IKP) ir jau ietverta augstākminētā informācija.

Turpmākais FM komentārs ņemts vērā gala starpziņojumā. Precizētie dati publicēti:

<http://fdp.gov.lv/14022018-makroekonomikas-prognozu-apstiprinasana>

- 13) Tabula 21.lpp. Lūgums precizēt ciparus atbilstoši 4.aprīlī izsūtītajam bilances failam.

14) Teksts 22.lpp.

a) *Rekomendācija*

Parāda nosacījumam iztrūkst konkrēts ievērošanas kontroles mehānisms, kas nepieciešams, lai nodrošinātu valsts parāda vadības iekļaušanu vispārējā fiskālās politikas pārvaldībā.

Lai nodrošinātu FDL noteiktā parāda kritērija ievērošanu, Latvijas fiskālā politika ir balstīta uz stingras fiskālās disciplīnas ievērošanu attiecībā uz vispārējās valdības deficītu, proti, turot zemu deficītu tiek attiecīgi ierobežots arī valsts parāda līmenis.

Vispārējās valdības parāda līmenis ir krietni zem Māstrihtas kritērija noteiktā līmeņa, attiecīgi 2017.gadā parāds stabilizējās 40% no IKP apmērā. Stabilitātes programmā vidējā termiņā tiek prognozēta vispārējās valdības parāda līmeņa neliela samazināšanās un stabilizēšanās attiecībā pret iekšzemes kopproduktu, sasniedzot 2021. gadā sasniedzot 36% no IKP.

Papildu informējam, ka atbilstoši Valsts kontroles rekomendācijai, FM 2018. gadā plāno saīkot ekspertu diskusiju par Latvijai optimāli uzturamu valsts parāda līmeni, piesaistot tādas jomas ekspertus kā FM, Valsts kasi, Latvijas banku, u.c. ārējos ekspertus t.sk. Padomi un akadēmiskās vides pārstāvjus, pieaicinot arī Valsts kontroli.

Turpmākais FM komentārs daļēji ņemts vērā gala starpziņojumā:

b) *“Pamatbudžeta būtiskais pasliktinājums kopš iepriekšējās stabilitātes programmas papildus liecina par "gāzi grīdā" budžeta plāniem un strukturālās bilances "kosmētisku" uzlabošanu. Piemēram, 2019. un 2020. gadā ļaujot nodokļu reformas būtiskās atkāpes, kā arī 2021. gadā ielāņojot 236,9 milj. eiro EKS korekciju apmēru.”*

Atkārtoti informējam, ka 2021. gadā kopējo EKS korekciju (236,9 milj. eiro apmērā) ietekmē ES fondu korekcija (+249 milj. eiro), kas ir saistīta ar to, ka 2021. gadā ir ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi ir ielāņoti būtiski zemākā līmenī kā izdevumi. Kritums ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumos ir saistīts ar ieņēmumu kritumu no Eiropas lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF), Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), Eiropas jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) un Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF), kuriem beidzas 2014.-2020. plānošanas periods un pagaidām nav informācijas par nākošo plānošanas periodu.

Uzsveram, ka ES fondu EKS korekcija izriet no ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumiem un izdevumiem naudas plūsmā. Saskaņā ar EKS 2010 ES fondu korekcijas būtība ir neitralizēt ārvalstu finanšu plūsmu ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci.

Ar cieņu

Gints Trupovnieks

Finanšu ministrijas

Fiskālās politikas departamenta

Fiskālās pārvaldības nodaļas vadītājs-

direktora vietnieks

E-pasts: gints.trupovnieks@fm.gov.lv

Tālr. 67083809

^[1] Revised Specifications on the implementation of the Stability and Growth Pact and Guidelines on the format and content of Stability and Convergence Programmes (Code of Conduct of the Stability and Growth Pact). 18.05.2017. Pieejami: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9344-2017-INIT/en/pdf>, 30.lpp., skatīts: 04.04.2018.